

Andaligur sangur á mó

Undan jólum í 1920 var tað, at Victor Danielsen gav fyrstu sangbókina við andaligum sangum á føroyskum út

JÓANNES HANSEN

Nú undan jólum – í november – vóru 100 ár liðin, síðani fyrsta føroyska sangbókin við andaligum sangum sá dagsins ljós. “Sálmar” nevndist hon. Savnað hevði Victor Danielsen, Dimmalætting prentaði og Bókhandil Jens av Reyni gav út.

“Henda bókin, sum mest er ein roynd, hevur óivað bæði nógvar og stórar brekir, og menn, sum eru búnir til tess, gera væl í at geva mær rættleiðingar viðvíkjandi tí í henni, sum kundi strítt ímóti tí heilagu skriftini”.

Soleiðis tekur Victor Danielsen til í formælinum í hesi fyrstu sálmaðókini og/ella sangbókini við andaligum sangum.

Pól á Kletti segði í grein í Dimmalætting upp undir jól í 1995, tá ið 75 ár vóru liðin, síðani bókin kom út, at áður høvdu verið prentað smá sálmahefti til ávís høvi, eitt nú “Um jólahalguna” og sálmarir, sum ungmannafelagið Sólar-magn á Velbastað gav út. Men hetta var fyrstu ferð, at ein sálmaðók við sálum á føroyskum máli kom út. Bókin varð prentað í 1000 eintøkum. Í henni vóru 85 sálmar og sangir, og hon varð heilt skjótt útseld.

Í 1920unum kom eisini “Ungdómssangbók”, sum Hitt føroyska kristiliga Ungmannafelagið í Keypmannahavn gav út, fyrst og fremst til brúk á sínum egnu fundum, men henda bók varð brúkt víða um í Føroyum.

Í 1930unum gav Heimamissiónin út sína sangbók, sum eisini er komin út í fleiri útgávum, og í 1948 gav Kirkjuligt Missionsfelag eina sangbók út.

Sangbókin frá 1920 var givin út aftur tvey ár seinni í øktari útgávu (121), og síðani gav Victor út eina røð av sangbókum, og onkuntíð var tað saman við samkomum, t. d. Betesda í Klaksvík, Ebenezer í Havn og Bethel í Vági. Í 1932 kom Guds Fólks Songbók út við 428 sálum. Henda bókin kom út aftur í trimum óbroyttum útgávum – í 1932, 1942 og 1946.

Í 1952 savnaði Victor Danielsen (1894 – 1961) so allar sálmar og sangir, ið áður høvdu verið prentaðir, og nýggjar aftrat í

Songbók Guds Fólks við 1125 sálum og sangum. Nýggja Forlagið í Fuglafirði gav út, og Sálmaðókagrunnurin, sum Victor syrgdi fyri varð stovnaður í 1957, gav í 1976 og aftur í 2015 bókina út í broyttari og øktari útgávu. Heitið á útgávu-ni í 2015 er Nýggja Sangbók

annað í Havn, sum gav Victori íblástur.

Abbasonur Jens av Reyni, Árni av Reyni, skrivaði soleiðis um hetta í Sosialinum á vári í 2015:

Um hesa sálmaðók skrivur Petur Háberg: *Jens av Reyni sigur í bók síni “Sálmar okkara”, at hann í 1920 bar upp á mál við Victor Danielsen, at vit áttu at fingið teir sálmar, vit nýttu í samkomum okkara, á føroyskum.*

lisið søguna alla um hesa fyrstu sálmaðók føroyinga, og um leiklutin hjá Jensi av Reyni í hesum høpi, alt skrivað av Jensi sjálvum.

Jens av Reyni var tjóðskaparliga hugaður maður. Virkin var hann í samkomuni í Ebenezer í Havn, og legði hann stóran dent á, at boðskapur Guds varð boðaður á føroyskum, í songi so væl sum í talu.

Í áðurnevndu bók síni *Sálmar okkara* sigur Jens av Reyni,

Jens av Reyni einar 20 sálmar til føroyskt, og einir tveir av teimum vóru sungnir á eini nýggjársveitslu fyri børn um tað mundið.

Saman við Victori Danielsen, sum í 1917 týddi sín fyrsta sál til føroyskt, legði Jens av Reyni lunnar undir fyrstu sálmaðók okkara.

Victor Danielsen átti sum vera man flestu týðingar og upprunayrkingar í hesi sálmaðók. Hans Biskopstøð og Jens

Sethúsini og bókahandilin hjá Jensi av Reyni á raka Ullvøruhúsið í N. Finsensgotu

Guds Fólks.

Tilsaman eru bøkurnar útgivnar í nógvum tíggjutúsund eintøkum.

Árni um abban og Victor

Í bókini, sum kom út í 1976, hevur Petur Háberg skrivað søguna um bøkurnar, og aftur í Nýggju Sangbók Guds Fólks er søgan skrivað.

Victor yrkti og umsetti tað mesta. Men tað var Jens av Reyni, bókhandlari og so nóg

Seinni á árinum sendi Victor Danielsen Jensi av Reyni handrit til eina lítla sálmaðók. Víðari skrivur Petur Háberg: *Úrslitið var, at um jóltíðir 1920 gav Jens av Reyni út savnið “Sálmar” við 85 andaligum songum.*

Í formælinum í bókini *Sálmar okkara* eftir Jens av Reyni, sum var fyrsta føroyska bók við hymnologiskum – sálmafrøðiligum tilfari við søgum um sálmar og sangir, fært tú

sipandi til sálmaðókina, sum varð útgivin í 1920: *“Longu nøkur ár frammanundan hevði eg hugsað um, at vit áttu at havt sálmarir, vit nýttu í samkomum okkara, á sama máli, sum vit nýttu í kunnngerð okkara av orði Guds – á føroyskum: men tað var ikki so stórir ansur millum brøðurnar, serliga teir eldru, fyri hesum, so tað dró út við at fáa nakað gjørt.”*

Í árunum undan 1920 týddi

av Reyni áttu nakrar fáar týðingar hvør. Síðan eru at nevna Jákup Dahl og A.C. Evensen, sum áttu hvør sína týðing. Ilt er at siga, um aðrir týðarar og yrkjarar vóru, av tí at teir ikki eru navnfestir og summir av sálmunum ikki at finna í sálmaðókauígávum, ið komu seinni.

Árni av Reyni vísir til ummælið av fyrstu bókini, sum stóð í Tingakrossi nr 48, 17. november 1920: